

Åkerböna

Marcus Eriksson, Hushållningssällskapet, HS Konsult

Det ökande intresset för egenproducerat eller i alla fall inhemskt proteinfoder har gjort att intresset för åkerbönor ökat även hos konventionella växtodlare. Under 2009 startades en mindre serie med konventionella sortförsök upp och den fortsatte även under 2010, innan denna serie har det funnits enstaka försök i Skåne. Försöksplatserna har legat över hela landet och det har endast skördats tre försök per år, försöksunderlaget är alltså ännu väldigt tunt. Tittar man på ekologiska sortförsök, som funnits utförts sedan 1999, är trenderna för de olika sorterna liknande. Generellt har de brokblommiga, tanninhaltiga sorterna högre avkastning än de vitblommiga sorterna som har låg tanninhalt.

De platser som de konventionella sortförsöken etablerades på var Ängelholm (L-län), Grästorps (Pn-län), Vreta Kloster (E-län) och Sköllersta (T-län). Försöket utanför Ängelholm kasserades i år då det var missväxt till följd av rottröta (*Phytophthora* index 50 - 90). Sköllersta var med för första gången i år. Detta sammantaget gör att det för de två senaste åren finns resultat från endast tre konventionella sortförsök. Avkastnings-siffror från de konventionella sortförsöken redovisas i tabell 1.

Om man har tänkt odla åkerböna för eget bruk avgör djurslaget vilken sorttyp som skall odlas. Enkelmagade djur bör endast utfodras med åkerbönor som har låg tanninhalt (vitblommiga sorter) medan nötkreatur klarar både brok- och vitblommiga sorter. Av de brokblommiga, tanninhaltiga sorterna avkastar Julia bäst men den finns

ännu inte ute i handeln. Marcel och Fuego ligger efter Julia avkastningsmässigt men håller de vitblommiga sorterna bakom sig. Marcel har i årets konventionella försök gått väldigt bra medan den de senaste tre åren legat under vitblommiga mätaren Paloma i de ekologiska försöken. Av de två vitblommiga sorterna som är med avkastar Paloma klart bättre än Tattoo i de konventionella försöken medan de ligger lika i ekoförsöken. För att få ett större underlag vid sortjämförelserna och fånga upp årsvariationerna presenteras även den ekologiska serien med medeltal för 2007-2010 (tabell 2).

De två årens konventionella försök har lite andra siffror vad gäller sortegenskaperna men tendenserna ser likadana ut. Tex har Fuego högst tusenkornvikt, Julia högst proteinhalt och längst stjälk. Den största skillnaden är mognadsdagarna men då skall man komma ihåg att de sista två åren så har åkerböna mognat snabbt till följd av varma somrar. Normalt har åkerböna en odlingsäsong som är ca en månad längre än ärter.

Sortbeskrivningar

PALOMA (SW), vitblommig mätarsort med bra avkastning. Lång stjälk med bra styrka.

FUEGO (SW), brokblommig med stort frö och tidig mognad. Lite kortare än mätaren men med bra stjälkstyrka och liknande proteinhalt.

JULIA (SSd), högavkastande brokblommig sort med bra stälkegenskaper och hög proteinhalt. Något senare mognad än mätaren.

MARCEL (SSd), brokblommig sort med kort, styv stjälk. Bra skörd med proteinhalt något över mätaren.

TATTOO (SW), vitblommig med avkastning som mätaren i ekoförsöken men klart under mätaren i konv. försök. Kortare stjälk och lägre proteinhalt än mätaren.

Tabell 1. Avkastning 2009 och 2010, hela landet samt enskilda försök 2010

Sort	B/V	Skörd 2009 Sverige	Skörd 2010 Sverige	Grästorp Pn-län	Vreta	Sköllersta
					Kloster E-län	T-län
Paloma (SW) kg/ha	V	6 360	3 660	2 290	4 010	4 680
	rel.tal	100	100	100	100	100
Julia (SSd)	B		118	128	122	104
Marcel (SSd)	B		117	136	107	108
Fuego (SW)	B	110	102	107	98	100
Tangentia (SW)	-	91	101	95	107	100
Tattoo (SW)	V	92	91	96	87	91

Tabell 2. Avkastning 2007-2010 samt sortegenskaper i ekologiska försök, hela landet

Sort	B/V	Skörd 2007-2010 kg/ha, rel.tal	Protein- halt (%)	Tusen- kornvikt (g)	Stjälk- styrka (100-0)	Stjälk- längd (cm)	Mognad (dagar)
		100					
Fuego (SW)	B	105	28,2	522	94	81	137
Julia (SSd)	B	120	31,7	498	92	91	143
Marcel (SSd)	B	102	29,6	494	93	84	140
Tangentia (SW)	-	-	-	-	-	-	-
Tattoo (SW)	V	100	28,6	490	92	77	139

Tabell 3 Sortegenskaper konventionella försök 2009-2010, hela landet

Sort	Prote- in-halt (%)	Prote- in-halt (2009)	Protein- halt (2010)	Tusen- kornvikt (g)	Stjälk- styrka (100-0)	Stjälk- längd (cm)	Mognad (dagar)
Paloma (SW)	29,1	29,5	28,7	557	82	94	126
Fuego (SW)	29,3	29,6	28,9	590	85	76	132
Julia (SSd)	-	-	30,5	538	75	100	130
Marcel (SSd)	-	-	28,5	488	84	74	129
Tangentia (SW)	28,2	28,4	28,0	518	83	84	127
Tattoo (SW)	28,1	28,4	27,7	566	74	85	131